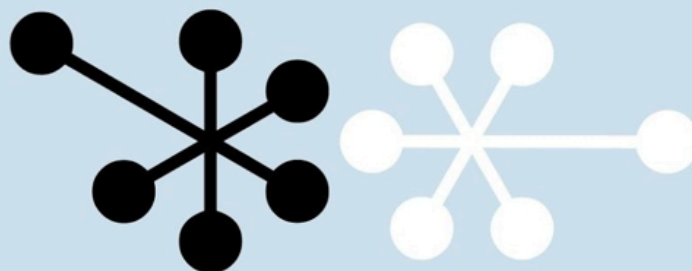

LIFE / FIT FOR REACH

The Project "Baltic pilot cases on reduction of emissions by substitution of hazardous chemicals and resource efficiency" (LIFE Fit for REACH, Nr.LIFE14ENV/LV000174) is co-financed with the contribution of the LIFE financial instrument of the European Community.

Cheminių medžiagų ir mišinių klasifikavimas, ženklavimas ir pakavimas pagal CLP

Laura Stančė
Cheminių medžiagų ekspertė
Baltijos aplinkos forumas
Tel. 860053668
El. p. laura.stance@bef.lt

Klasifikavimo, ženklavimo ir pakavimo (CLP) reglamentas

2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Europos Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1272/2008 dėl cheminių medžiagų ir mišinių klasifikavimo, ženklavimo ir pakavimo (OL L 353 2008.12.31)

–iš dalies keičiantis ir panaikinantis direktyvas 67/548/EEB bei 1999/45/EB,

–iš dalies keičiantis Reglamentą (EB) Nr. 1907/2006.

Konsoliduota versija

<http://echa.europa.eu/lt/regulations/clp/legislation>

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/lt/TXT/?uri=CELEX%3A02008R1272-20150601> (tiesioginė nuoroda į tekstą)

Pavojingų medžiagų direktyvos (PMD) ir CLP palyginimas

CLP ir PMD panašumai:

- Apibrėžia suvienodintą klasifikaciją ir ženklavimo sistemą
- Apima beveik tuos pačius pavojus
- Taikomi beveik tokie patys klasifikavimo kriterijai
- Apibrėžia panašią informavimo apie pavojus sistemą

CLP skiriasi nuo PMD sistemos:

- Apibrėžia papildomas pavojų klases ir kategorijas
- Taikomi iš dalies kitokie klasifikavimo kriterijai ir ribinės vertės
- Taikomas kitoks požiūris į mišinių klasifikavimą
- Padaryti ženklavimo pakeitimai

Kada reikia keisti klasifikavimą ir ženklimą?

- Nuo 2012 m. gruodžio 1 d. – cheminių medžiagų ženklimas pagal CLP
- 2015 m. birželio 1 d. – cheminių medžiagų ir mišinių ženklimas pagal CLP (jau patiekiami į rinką mišiniams – 2017 m. birželio 1 d.)

Klasifikavimas

Bendrieji įpareigojimai (1)

- Prieš tiekdami rinkai chemines medžiagas ir mišinius gamintojai, importuotojai ir tolesni naudotojai turi juos suklasifikuoti.
 - Rinkai nepatiktos cheminės medžiagos turi būti suklasifikuojamos jei chemines medžiagas būtina registruoti, pranešti apie jas, esančias gaminiuose, pranešti apie produkto ir technologinius tyrimus bei plėtrą (PTTP)
- Jei cheminei medžiagai galioja klasifikavimo derinimo reikalavimai (VI priedo 3 dalis), turi būti taikoma ta klasifikacija. Jei įrašas neapima pavojaus klasės, ta klasė turi būti klasifikuojama savarankiškai.

Bendrieji įpareigojimai (2)

- Jei cheminė medžiaga ar mišinys yra klasifikuojami kaip pavojingi, tiekėjai turi užtikrinti, kad jie būtų atitinkamai paženklinti ir supakuoti.
- Platintojai gali taikyti tą klasifikaciją, kurią yra nustatęs kitas tiekimo grandinės dalyvis.
- Tolesni naudotojai gali taikyti tą klasifikaciją, kurią yra nustatęs kitas tiekimo grandinės dalyvis; tačiau jie neturi būti pakeitę tos cheminės medžiagos ar mišinio sudėties.

Cheminių medžiagų klasifikavimo ir ženklavimo suderinimas

- Suderintos pavojaus klasės:
 - Kvėpavimo takus jautrinanti medžiaga, 1 kategorija
 - Kancerogeninė, 1A, 1B ir 2 kategorijos
 - Mutageninė, 1A, 1B ir 2 kategorijos
 - Toksinė reprodukcijai, 1A, 1B ir 2 kategorijos
- Kitas pavojaus klases ir kategorijas galima suderinti, jei yra svarbi, susirūpinimą kelianti priežastis
- Augalų apsaugos produktuose ir biociduose esančios veikliosios medžiagos suderinamos pagal visas pavojaus klases

CLP savarankiškas klasifikavimas

Priklausomai nuo turimos informacijos ir nuo aptariamo pavojaus, reikia klasifikuoti taikant šiuos būdus:

- Taikant duomenis apie patį mišinį (ne CMR!)
- Klasifikuoti taikant **siejimo principus**
- Klasifikuoti remiantis atskirų sudedamųjų dalių koncentracija

PASTABA: stenkitės pasirinkti tinkamiausią metodą kiekvienos pavojaus klasės ar kategorijos mišiniui!

Kaip keičiasi ženklinimas?

Klasifikacija: cheminių medžiagų ir mišinių pavojaus klasių nustatymas

<p>Fiziniai pavojai 16 klasių</p> 	<p>Sprogmenys, degiosios dujos, degieji aerosoliai, oksiduojančiosios dujos, slėgio veikiamos dujos, degieji skysčiai, degiosios kietosios cheminės medžiagos, piroforiniai skysčiai, piroforinės kietosios cheminės medžiagos, savaime kaistančiosios cheminės medžiagos ir mišiniai, cheminės medžiagos ir mišiniai, kurie reaguodami su vandeniu išskiria degiąsias dujas, oksiduojantieji skysčiai, oksiduojančiosios kietosios cheminės medžiagos, organiniai peroksidai, sukeliančiosios metalų koroziją, savaime reaguojančiosios cheminės medžiagos ir mišiniai.</p>
<p>Pavojai sveikatai 10 klasė</p> 	<p>Ūmus toksiškumas, odos ėsdinimas ir dirginimas, smarkus akių pažeidimas ir akių dirginimas, kvėpavimo takų ar odos jautrinimas, mutageninis poveikis lytinėms ląstelėms, kancerogeniškumas, toksinis poveikis reprodukcijai, specifinis toksiškumas konkrečiam organui – vienkartinis poveikis, specifinis toksiškumas konkrečiam organui – kartotinis poveikis, <i>plaučių pakenkimo pavojus prarijus</i></p>
<p>Pavojai aplinkai 2 klasės</p> 	<p>Pavojinga vandens aplinkai <i>Pavojinga ozono sluoksniui</i></p>

Pavojų ir kategorijų pakeitimai

- **Fiziniai pavojai:**

- Daugiau pavojų klasių ir kategorijų

- **Pavojai sveikatai:**

- Daugiau klasių ir kategorijų

- Specifinis toksiškumas konkrečiam organui (VP, KP)

- Smarkus akių pažeidimas ir akių dirginimas

- Plaučių pakenkimo pavojus prarijus

- Mišinių klasifikavimo pakeitimai

- **Pavojai aplinkai:**

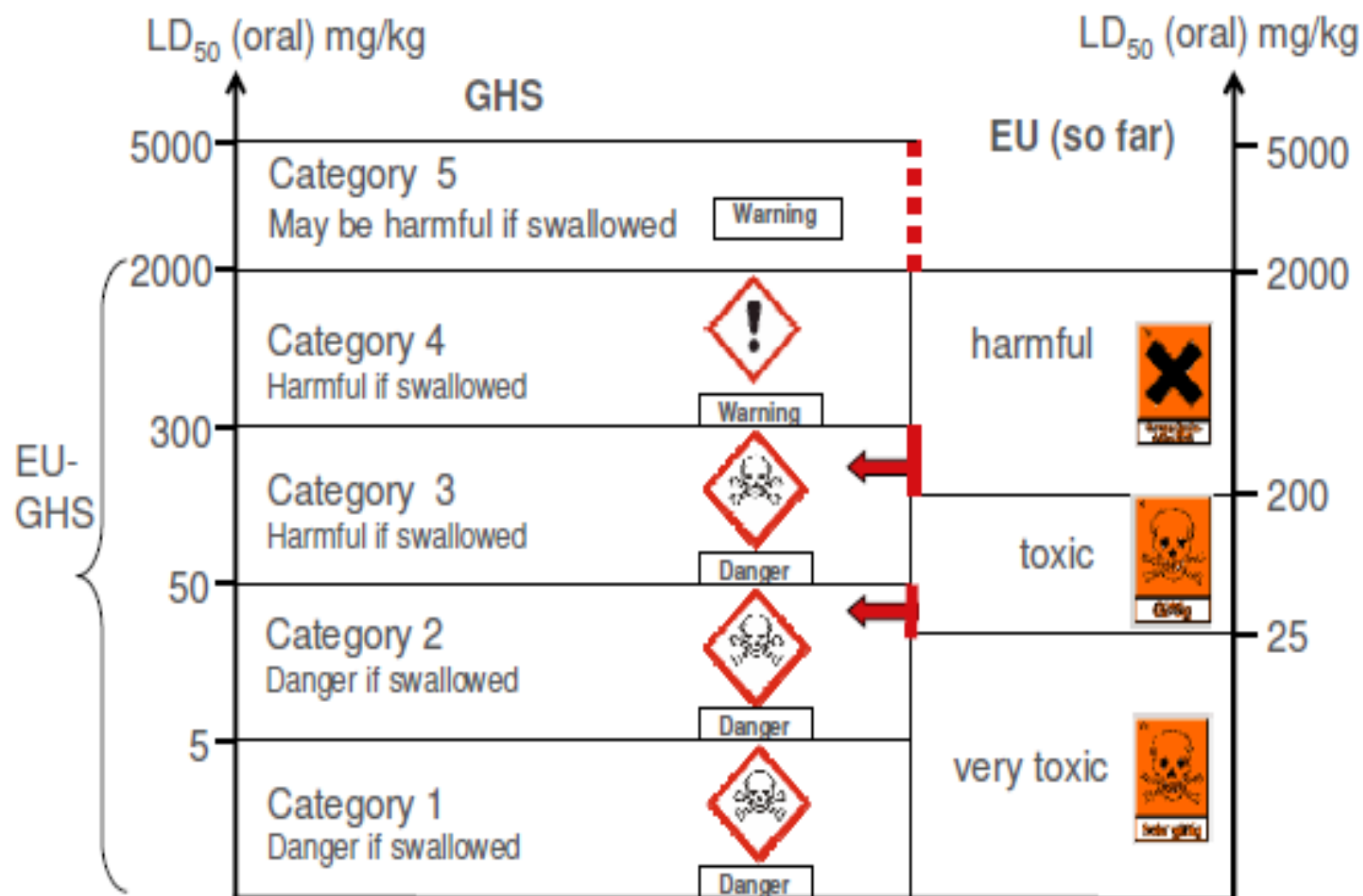
- Viena ūmaus pavojaus kategorija, trys lėtinio pavojaus kategorijos ir saugos tinklas

- Nėra didelių kriterijų pakeitimų

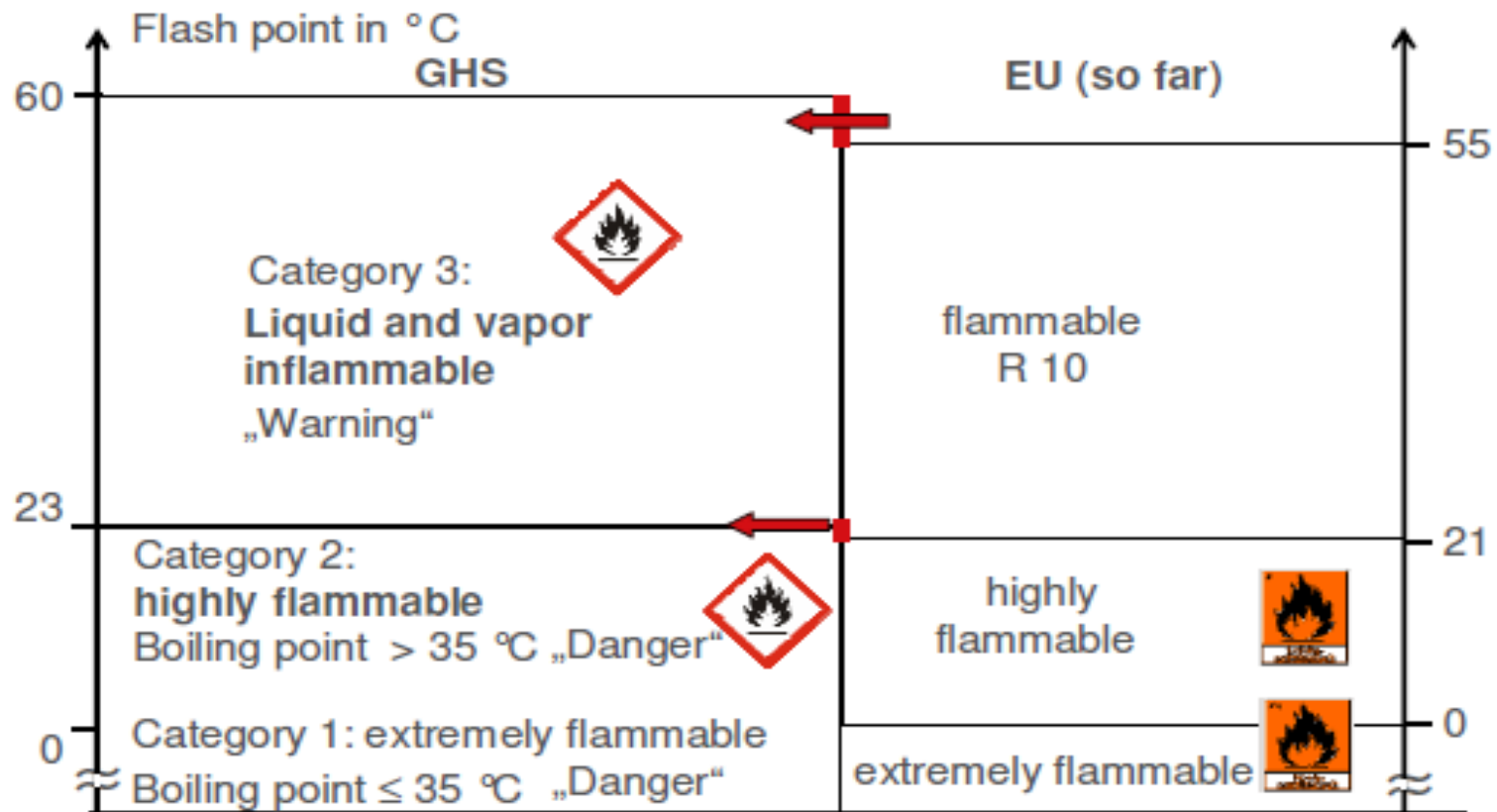
- Pakeistos biologinio kaupimosi ribinės vertės

- Pavojinga ozono sluoksniui

Acute oral toxicity GHS - EU (so far)

Flammable liquids GHS – EU (so far)

Galima fizinių pavojų perklasifikavimo tvarka

- Jei įmanoma, išversti DSD ir Pavojingų preparatų direktyvos (DPD) klasifikaciją pagal VII priedą
 - Pastaba: fiziniams pavojams tinka tik nedaugeliu atvejų
- Patikrinti, kurios pavojaus klasės yra tinkamos – molekulinė struktūra, fizinis būvis, žinomos savybės ir kt.
- Atlikti bandymą su chemine medžiaga ar mišiniu pagal naująsias nuostatas
- Taikyti ADR (vežimų) klasifikavimo bandymų rezultatus, jei jų yra

Pavojų sveikatai klasifikavimo kriterijai

- Ūmus toksiškumas
- Ėsdinimas ir dirginimas (odos ir akių)
- Jautrinimas (kvėpavimo takų ir odos)
- CMR
- Specifinis toksiškumas konkrečiam organui ir plaučių pakenkimas prarijus

CLP I priedo 3 dalis

Pavojų aplinkai klasifikavimo kriterijai

- Pavojinga vandens aplinkai
- Ūmus (trumpalaikis) pavojus
- Ilgalaikis pavojus

CLP I priedo 4 dalis

- Pavojinga ozono sluoksniui

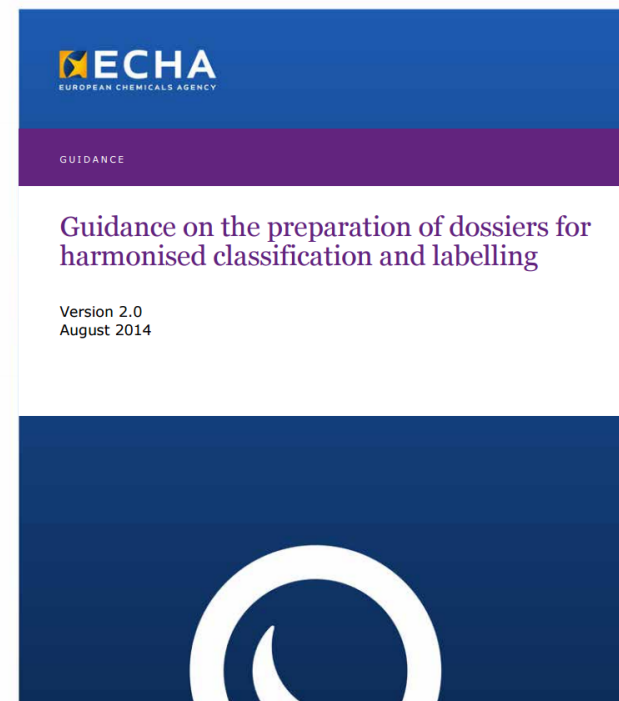

CLP I priedo 5 dalis

Klasifikavimo kriterijai

- CLP reglamento I priedas
- Gairės:
 - ECHA gairės dėl CLP
 - ECHA gairės dėl CLP kriterijų taikymo
 - ECHA DUK dėl CLP

http://www.echa.europa.eu/documents/10162/13626/clh_en.pdf

Pagalba klasifikuojant ir ženklinant

GHS converter - GisChem

http://www.gischem.de/ghs/?client_locale=EN

www.gischem.de/ghs/konverter/ssatz.htm

Gefahrstoffsuche | GisChem-Interactive | List of hazardous material | Mixture calculator | GHS converter

→ Short description
→ Converter
→ Background information
→ Instruction
→ GHS links
→ Help

Generate PDF/Word documents | tetrachlorethylene

Comparison of previous GHS classification/label.

tetrachlorethylene

Additional entries:
- Physical state:
- CAS number: 127-18-4

Old label:

 N Xn

Risk phrases:
R40: Limited evidence of a carcinogenic effect.
R51/53: Toxic to aquatic organisms, may cause long-term adverse effects in the aquatic environment.
S-Sätze: None entered.

GHS classification:
Carcinogenicity, Category 2, H351)
Hazardous to the aquatic environment: Chronic hazard, Category 2, H411)

New label:

GHS08 GHS09

Signal word: **Warning**

Hazard statements:
H351: Suspected of causing cancer.
H411: Toxic to aquatic life with long lasting effects.
Precautionary statements: None selected.

Back Further information Create label Download comparison

Ženklīnimas

Etiketėje privalo būti nurodyta ši informacija

- ✓ Tiekėjo vardas/pavardė (pavadinimas) ir telefono numeris
- ✓ Cheminės medžiagos ar mišinio nominalus kiekis
- ✓ Produkto identifikatoriai
- ✓ Pavojaus piktogramos
- ✓ Signalinis žodis
- ✓ Pavojingumo frazės
- ✓ Atsargumo frazės
- ✓ Papildoma informacija

Etiketėje informacija pateikiama valstybine kalba, papildomai gali būti vartojamos ir kitos kalbos.

Produkto identifikatorius (cheminei medžiagai) – vienas iš nurodytų elementų

- Pavadinimas ir identifikacijos numeris pagal VI priedo 3 dalį;
- Pavadinimas ir identifikacijos numeris pagal klasifikavimo ir ženklavimo inventorių;
- CAS numeris ir IUPAC nomenklatūroje pateiktas pavadinimas / kitas tarptautinis cheminis pavadinimas, arba
- IUPAC nomenklatūroje pateiktas pavadinimas ar kitas tarptautinis cheminis pavadinimas.

Produkto identifikatorius (mišiniui) – abu nurodyti elementai

–Mišinio prekinis pavadinimas

–Visų mišinio sudėtyje esančių cheminių medžiagų, kurios prisideda prie mišinio klasifikavimo, susijusio su ūmiu toksiškumu, odos ėsdinimu arba smarkiu akių pažeidimu, mutageniniu poveikiu lytinėms ląstelėms, kancerogeniškumu, toksiniu poveikiu reprodukcijai, kvėpavimo takų ar odos jautrinimu arba specifiniu toksiškumu konkrečiam organui (STOT), ar plaučių pakenkimo prarijus pavojumi, cheminė tapatybė

(Pakanka nurodyti keturis cheminius pavadinimus)

Signalinis žodis

- Etiketėje, vadovaujantis klasifikacija, pateikiamas atitinkamas signalinis žodis:
 - Pavojinga
 - Atsargiai
- Su kiekviena konkrečia klasifikacija susijęs signalinis žodis nurodytas I priede
- Jeigu etiketėje vartojamas signalinis žodis „pavojinga“, signalinis žodis „atsargiai“ etiketėje **nepateikiamas**.
- Pateikiamos su kiekviena klasifikacija susijusios pavojingumo frazės (CLP I priedo 2–5 dalyse)
- Atsargumo frazės
- Papildoma informacija

Informacijos išdėstymas etiketėje (I)

- Pavojaus piktogramos, signalinis žodis, pavojingumo frazės ir atsargumo frazės etiketėje pateikiami kartu.
- Tiekėjas gali nustatyti pavojingumo frazių išdėstymo etiketėje tvarką
 - visos pavojingumo frazės etiketėje sugrupuojamos pagal kalbą.
- Cheminės medžiagos ar mišinio tiekėjas gali nustatyti atsargumo frazių išdėstymo etiketėje tvarką
 - visos atsargumo frazės etiketėje sugrupuojamos pagal kalbą.
- Pavojingumo frazių grupės ir atsargumo frazių grupės etiketėje pateikiamos kartu, išdėstant pagal kalbą.

Etiketės dydis

Pakuotės talpa	Etiketės matmenys (milimetrais) pateikti pagal 17 straipsnio reikalaujamą informaciją	Kiekvienos piktogramos matmenys (milimetrais)
Iki 3 litrų	Jei įmanoma, ne mažesni kaip 52 × 74	Ne mažesnė kaip 10 x 10 Jei įmanoma, ne mažesni kaip 16 × 16
Didesnė kaip 3 litrų, bet ne didesnė kaip 50 litrų	Ne mažesni kaip 74 × 105	Ne mažesni kaip 23 × 23
Didesnė kaip 50 litrų, bet ne didesnė kaip 500 litrų	Ne mažesni kaip 105 × 148	Ne mažesni kaip 32 × 32
Didesnė kaip 500 litrų	Ne mažesni kaip 148 × 210	Ne mažesni kaip 46 × 46

Reikalavimai informacijai etiketėje

- Etiketės **gerai pritvirtinamos** prie vieno ar kelių pakuotės paviršių;
- Jos **skaitomos horizontaliai**;
- Pavojaus piktograma turi būti **aiškiai** matoma;
- Jas turi būti **lengva perskaityti**;
- Piktogramos turi būti bent 1/15 suderintos etiketės ploto dydžio; mažiausias plotas: 1cm².

Išimtis taikoma mažai pakuotei

1000000025 K12345678 808 25 ml
Lot

pro analysi
ACS
n-Hexan
för analys
n-heksaani

Index-No: 601-037-00-0
Company S.A., City, 80766
EU, www.company.com
Tel. +41(0)1234 56-7890

Exp. date: **31.12.11**

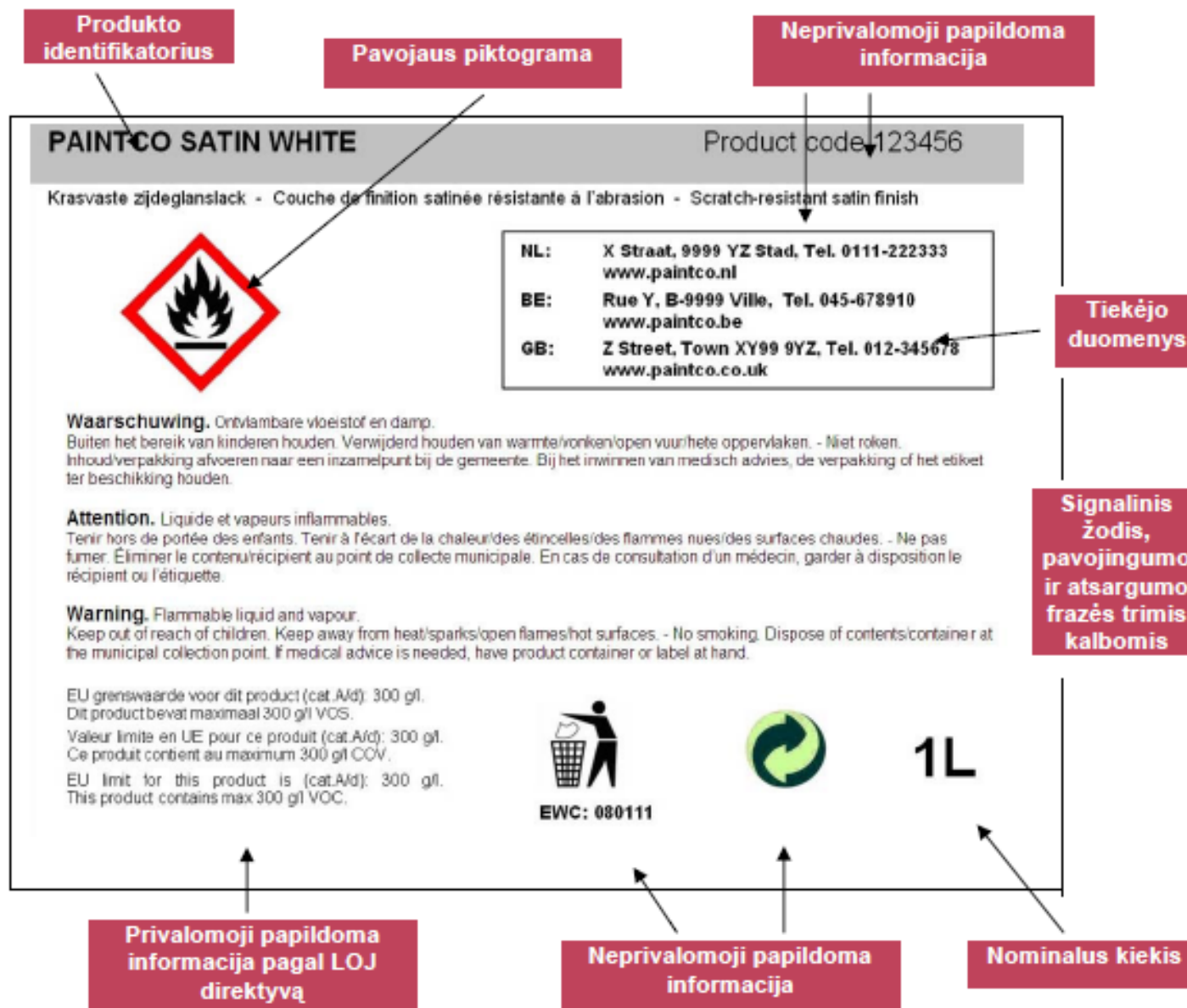
Fara. Kan vara dödligt vid förtäring om det kommer ner i luftvägarna. Misstänks kunna skada fertiliteten. Vid FÖRTÄRING: Kontakta genast GIFT-INFORMATIONSCENTRAL eller läkare. Framkalla inte kräkning.

Vaara. Voi olla tappavaa nieltynä ja joutuessaan hengitysteihin. Epäillään heikentävän hedelmällisyyttä. JOS KEMIKAALIA ON NIELTY: Ota välittömästi yhteys MYRKYTYSTI-ETOKESKUKSEEN tai lääkäriin. Ei saa oksennuttaa.

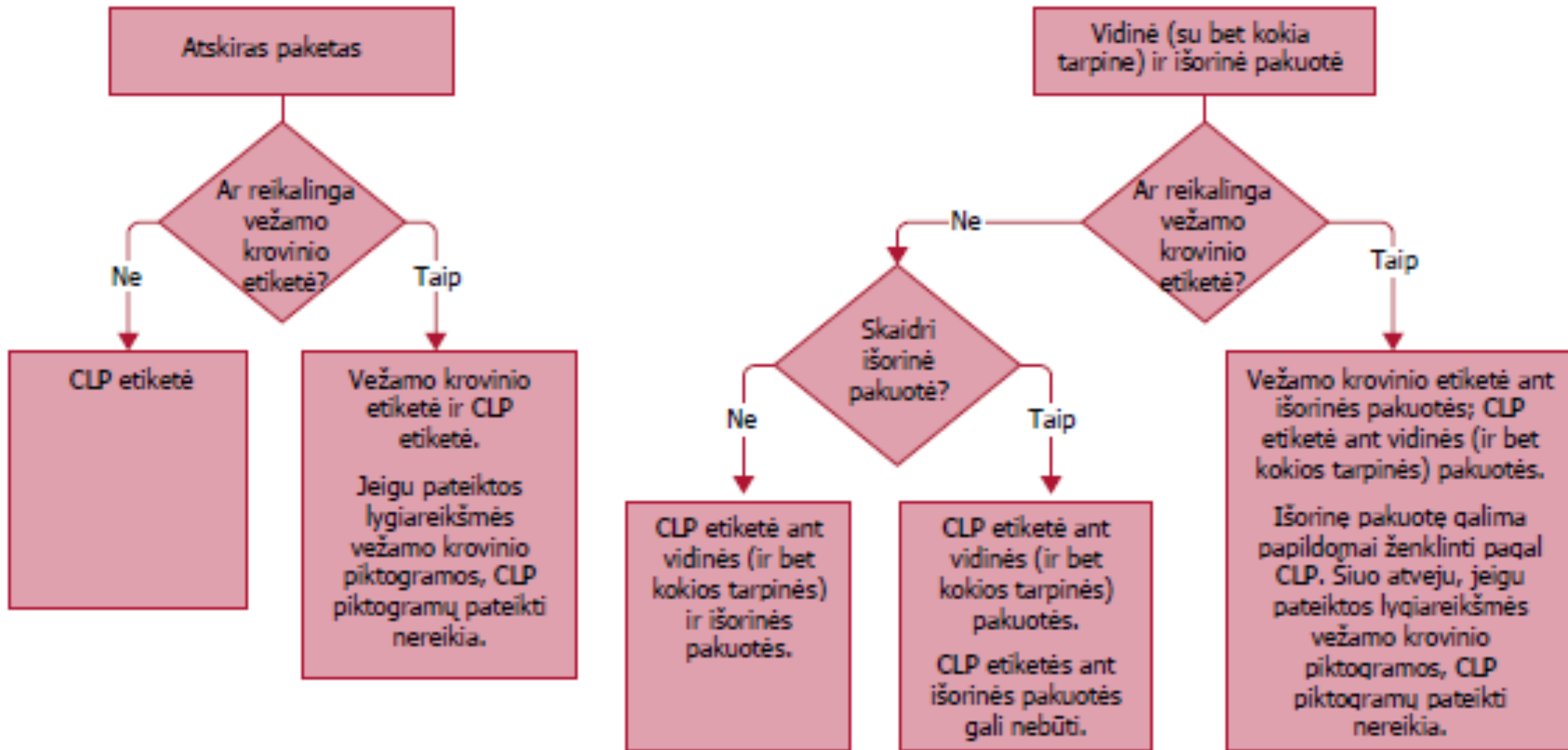
Pateiktos visos priskirtinos pavojaus piktogramos

Mažai pakuotei taikomos išimtyis: pateikta mažiaupavojingumo ir atsargumo frazių, jos sugrupuotos etiketėje pagal kalbas.

Mišinio etiketė su papildoma informacija

Kaip nuspręsti ar skiriasi pervežimui skirta etiketė?

Etiketėse pateikiamos informacijos atnaujinimas

- Tiekėjas užtikrina, kad ženklavimo elementai būtų **be nepagrįsto delsimo** atnaujinti, kai naujas pavojus yra didesnis;
- Kiti ženklavimo elementų pakeitimai patikslinami per **18 mėnesių**;
- Cheminės medžiagos ar mišinio, kuriems taikomi augalų apsaugos produktų arba biocidinių produktų teisės aktų reikalavimai, tiekėjas patikslina ženklavimo elementus pagal tuos teisės aktus.

Pakuotė

- Medžiagos, iš kurių padaryta pakuotė ir jos tvirtinimai neturi būti jautrios žalingam turinio poveikiui;
- Pakuotė ir jos tvirtinimai privalo būti kieti ir patvarūs;
- Keičiamus tvirtinimo įtaisus turi būti galima pakartotinai uždaryti, kad turinys nepatektų į aplinką;
- Pakuotė, kurioje yra plačiajai visuomenei tiekiamas pavojingas cheminė medžiaga ar mišinys, negali klaidinti vartotojų.

LIFE / FIT FOR REACH

PARTNERS

TERVISEAMET

The Project "Baltic pilot cases on reduction of emissions by substitution of hazardous chemicals and resource efficiency" (LIFE Fit for REACH, Nr.LIFE14ENV/LV000174) is co-financed with the contribution of the LIFE financial instrument of the European Community.